

Samen in de zaak

Wat te doen als je kind met een verstandelijke beperking geen affiniteit heeft met de dagbesteding? Of wanneer je als ouders de organisatie een ratjetoe vindt? Dan start je een eigen restaurant, bierbrouwerij of zorgboerderij, vonden deze ouders. Met daarin een betekenisvolle rol voor hun kind. 'Ik vind het mooi te zien hoe hij is gegroeid.'

Door Maud Beucker Andreae · Fotografie: Martin Dijkstra

Annemieke van Kalken-Alferink met dochter Stéphanie tussen de kippen op de zorgboerderij.

Annemieke van Kalken-Alferink (56) heeft twee zonen en een dochter; **Stéphanie (32)** heeft een verstandelijke beperking. In 2009 richtte Annemieke voor haar dochter zorgboerderij De Oostertuin op, in Oosterblokker.

We hebben inmiddels drie bedrijven, de inspiratie was onze dochter, Stéphanie. Het begon met de zorgboerderij, later kwam de woonvoorziening en vorig jaar zijn we een brasserie begonnen. Net als de zorgboerderij een kleinschalige betrokken dagbesteding voor mensen met een verstandelijke beperking. Al met al drie succesvolle bedrijven, waarin we meer dan 42 mensen van een werk- of woonplek voorzien. Dat Stéphanie eigenlijk de aanjager van dit alles is, vind ik een mooi gegeven.'

'Stéphanie was als kind al een vrolijk, makkelijk meisje. Ze werd geboren met een klompvoetje. Dit leek in eerste instantie op zichzelf te staan, later werd een chromosomale afwijking geconstateerd. Het klinkt misschien gek, maar ik er-voer dit niet als een klap. Ik heb al-

→ Lees verder op pagina 72

Dick Nieuwenhuis met zijn zoon, Arjan, in werktenu in café-restaurant Downey's.

Dick Nieuwenhuis (64) heeft vier dochters en een zoon; **Arjan (31)** heeft het syndroom van Down. Hij startte in 2008 samen met zijn toenmalige vrouw café-restaurant Downey's, in Amersfoort.

Arjan is de koning van de vaatwasser. Er is niemand die hem zo snel in- en uitruimt. Maar zijn favoriete bezigheid is de mise-en-place. Arjan is werknemer van het eerste uur en weet goed wat er moet gebeuren. Soms werken er vrijwilligers, die neemt hij dan onder zijn hoede; stoer vertelt hij dan hoe de kassa werkt en hoe een bestelling moet worden opgenomen. Ik vind het mooi te zien hoe hij is gegroeid. Zijn spraakontwikkeling is verbeterd en ook zijn sociale vaardigheden zijn sterker. Hij voelt zich thuis bij Downey's en hij voelt zich nuttig. En dat is hij ook.'

'Toen Arjan op de leeftijd kwam dat de beroepskeuze voor de deur stond, zijn mijn toenmalige vrouw, Anja, en ik met hem op verschillende dagbestedingen gaan kijken. Maar hij had geen affiniteit met tuinieren of met iets als kaarsen maken. Hij wilde de horeca in. Dat was voor ons geen verrassing; ook thuis verzorgde hij het bezoek graag met drankjes en hapjes. We zijn toen naar cafés gegaan die met mensen met een beperking werken. Maar de medewerkers werden er niet voor vol aangezien en mochten alleen aanvullende taken doen, zoals afwassen en tafels leegruimen. Dat kon anders, vonden wij. Anja heeft toen samen met een vriendin en tevens moe-

dervan een verstandelijk beperkte zoon het plan opgevat Downey's te beginnen.'

Onmin met partner

'Het historische pand in Amersfoort was snel gevonden. Maar toen we het eenmaal gehoord hadden, trok onze investeerder zich terug. Ook raakte Anja in onmin met haar partner. Toen ben ik er, naast mijn baan als technisch directeur bij een installatiebedrijf, in gestapt. Ik heb een sluitend businessplan geschreven, met het doel twee derde van de omzet uit de klandizie te halen en slechts een derde uit zorgsubsidie. Naast een lening bij de bank stopte ik er ook eigen geld in. Het ging allemaal niet zonder slag of stoot. Ik heb jaren tachtig uur per week gewerkt, doordat ik twee banen had. Totaal verschillend, alleen al door het niveau van de mensen met wie je werkt. En bij Downey's deed ik alles, van uitsmijters bakken tot de financiën. Het duurde negen jaar voordat we uit de rode cijfers waren. Anja was al die jaren het boegbeeld en ook zij heeft veel voor elkaar gebokst. Van media-aandacht tot gratis apparatuur en gelden.'

'Inmiddels hebben we tien jongeren met een beperking in dienst, van wie vijf met het downsyndroom, en drie mensen zonder beperking. Dankzij veel

→ Lees verder op pagina 72

'Arjan voelt zich hier thuis en nuttig. En dat is hij ook'

Guido de Wit (51) is getrouwd en heeft vier kinderen. In 2013 stapte hij in bij de Gooische Bierbrouwerij, in Hilversum, om er een sociale onderneming van te maken. Zijn verstandelijk beperkte dochter **Sarah (20)** werkt er een dag in de week.

Op de proeverijen is Sarah op haar best. Bestellingen opnemen, uitserveren, ze kan het hartstikke goed. Ze kent inmiddels ieder biertje uit haar hoofd. We staan er op die middagen dan echt als een team, met allebei een hoody van de brouwerij aan. Al met al hebben we dan samen een behoorlijke aaibaarheidsfactor; klanten vinden het allemaal enig.'

'Sarah is onze oudste dochter. Doordat ze de eerste was, hadden mijn vrouw en ik niet meteen in de gaten dat er iets aan de hand was. Toen ze bijna een jaar was, kregen we te horen dat ze een ontwikkelingsachterstand had. Hoe sterk deze zou zijn, zou pas rond haar vijfde blijken. Ze is uiteindelijk naar speciaal onderwijs gegaan, voor zeer moeilijk lerende kinderen. Sarah heeft daar gelukkig leren lezen en schrijven en allerlei andere vaardigheden opgedaan. Maar zelfstandig zal ze nooit worden.'

'Toen ik in 2013 tussen twee banen in zat, ging ik bij mezelf te rade over de volgende stap. Ik heb altijd in de corporate wereld gewerkt, deed met name businessdevelopment, het was ondernemen maar dan onder de veilige vleugels van een bedrijf. In mijn achterhoofd speelde ik altijd

al met de gedachte voor mezelf te beginnen, sociaal te ondernemen. Iets te doen voor "de Sarahs" van deze wereld, zoals ik jongeren met dezelfde uitdagingen als Sarah noem. Waar andere ouders van kinderen met een beperking zich druk maken over de vraag waar hun kind later moet wonen, vrogen mijn vrouw en ik ons vooral af: wat gaat Sarah later doen? Ik hoorde slechte verhalen over bankhangende gamers en ongeïnspireerde dagbesteding. Mijn vrouw en ik wilden meer voor haar dan "iets omhanden hebben": een mooie plek midden in de samenleving. Ik kende de eigenaren van de Gooische Bierbrouwerij uit mijn straat en vond het een mooi concept. Toen het bedrijf op het kruispunt stond om wel of niet door te gaan, opperde ik bij hen om er samen een lokale én sociale onderneming van te maken. Eigenaren Gijs en Arjanneke waren meteen enthousiast, ze zijn beiden maatschappelijk bewust. Maar ons doel was ook gewoon: een winstgevend bedrijf worden dat knettergoed bier maakt.'

'Die combinatie is prima haalbaar. Toen onze eerste speciale medewerker zijn diploma assistent-brouwer behaalde onder onze hoede, maakte me dat trots. Hij is

→ Lees verder op pagina 72

'Ik hoorde verhalen over ongeïnspireerde dagbesteding'

Guido de Wit met zijn dochter Sarah in hun Gooische Bierbrouwerij-hoody's.

→ Vervolg van pagina 67

tijd affiniteit gehad met kinderen die anders zijn. Daarbij ben ik van nature positief ingesteld, ik kijk altijd naar wat wél kan. Van kinds af aan hebben we haar hetzelfde behandeld als de jongens. Mee naar musea, naar het terras, en ze kreeg gewoon op haar kop als ze iets deed wat niet mocht.'

'Op school had zij het naar haar zin. Ze leerde van alles: houtbewerking, schoonmaken, taarten bakken. Toen ze stage ging lopen bij een zorgboerderij, zag ik de liefdevolle intentie van de medewerkers, maar mijn man en ik vonden het er een ratjetoe. Er zat geen plan achter; zowel commercieel als didactisch ontbrak het aan visie. Die had ik wel. Onder andere: behoud die leercurve. Laat de cliënten niet alleen die jam koken, maar neem ze mee naar de boer voor de aardbeien, laat ze de etiketten maken, betrek ze in het hele proces. Ook de producten konden beter, verser en ook hipper.'

Wat is autisme?

'Ik werkte destijds bij mijn vader in het bedrijf, een grote mayonaisefabriek, ondernemen zit me dus in de genen. Gelukkig was ook mijn man te porren; samen kochten we de boerderij, om zelf in te wonen en het staartstuk ervan te verbouwen tot dagbesteding. Een docent van Stéphanie was onze eerste werknemer; superfijn,

want zij is van het didactische deel. Natuurlijk heb ik zelf ook kennis vergaard, door nascholing en lezen. Wat is nou precies autisme, hoe maak je een zorgplan, hoe kun je zorg met ondernemen combineren, et cetera.'

'Inmiddels woont Stéphanie in de door ons opgerichte woonvoorziening, maar de eerste jaren van de zorgboerderij woonde ze gewoon nog thuis. Het grappige was dat ze werk en privé goed kon scheiden. Overdag, tijdens het werk, liep ze nooit bij ons naar binnen, maar zodra het 16.00 uur was, ging ze de deur door en was ze thuis. Volgens mij is het ons ook goed gelukt overdag collega's te zijn, in plaats van moeder en dochter. Ik behandel Stéphanie hetzelfde als de andere cliënten.'

Een goed gevoel

'Stéphanie is nog altijd het vrolijke meisje dat ze was, ook al is ze alweer 32. 's Ochtends bespreken we met iedereen welke taken ze die dag gaan doen. Zeg je tegen haar: vandaag ga je naar de bakkerij, dan ziet ze dat iedere keer weer als een cadeautje. Het verzorgen van de schapen en kippen vindt ze iets minder interessant, maar ook dat doet ze vol goede moed.'

'Het idee voor de woonvoorziening kwam heel natuurlijk, toen Stéphanie de leeftijd had om uit huis te gaan. Wij wilden een plek creëren waarvan je ook als ouder of bezoeker zou zeggen; hier zou ik wel willen wonen. Volgens mij is dat aardig gelukt. Ik ben niet iemand die denkt in woorden van trots, maar natuurlijk geeft het me een goed gevoel dat we dit allemaal hebben kunnen neerzetten. En dat het de tijd doorstaat. Als wij er niet meer zijn, kan Stéphanie gewoon verder.' ←

→ Vervolg van pagina 69

betrokken Amersfoorters zijn we ook de coronatijd doorgekomen. Er is veel gebeurd sinds de oprichting. Zo zijn Anja en ik van elkaar gescheiden; Downey's is niet dé reden, maar het heeft wel meegespeeld. Wij zaten er anders in, Anja vooral emotioneel, ik meer zakelijk. Vorig jaar is zij plotseling overleden. Een enorme klap, ook voor Arjan en onze vier dochters. En voor Downey's. Onze middelste dochter, Annerieke, heeft haar ambassadeursrol met verve overgenomen; sinds zes jaar is zij de bedrijfsleider. Dat past perfect; zij heeft affiniteit met horeca en een achtergrond in de zorg. Sinds Annerieke in het bedrijf zit, heb ik een stap terug kunnen doen en werk ik nog maar een paar uur per week; ik doe de administratie en sta niet meer op de vloer.'

Biertje op een terras

'Ik probeer andere ouders te inspireren, heb met een paar stellen om de tafel gezeten om hen te adviseren. Maar tot nu toe waagde niemand de stap. Te weinig tijd, te weinig eigen geld, wellicht ook een gebrek aan durf. Maar hoeveel hordes wij ook hebben moeten nemen, ik ben blij dat wij ervoor zijn gegaan. Arjan is inmiddels al twaalf jaar op zijn plek bij Downey's en heeft er vrienden gemaakt die hij ook buiten werk ziet. Mijn band met hem is niet per se veranderd, die was al stevig. Na zijn werk drinken we vaak samen een biertje op een terras. Arjan enigszins moe, maar voldaan. En dat was destijds precies de bedoeling van mij en zijn moeder.' ←

→ Vervolg van pagina 70

een bierliefhebber pur sang en had bij elke brouwer gesolliciteerd, bij ons kreeg hij wél de kans.'

'We zijn flink gegroeid, brouwen met onze eigen ketels in een foodhall midden in Hilversum. En we hebben een groot magazijn vanwaar we distribueren. Natuurlijk gaat hier weleens iets mis, vast vaker dan elders. Er zijn bijvoorbeeld best wat tanks aan bier mislukt en medewerkers raken sneller in paniek bij onverwachte situaties. Daar leren we van; er moet altijd een hulplijn zijn die rust en overzicht bewaart. En als we iets nieuws uitleggen, doen we dat altijd in vijf kleine stappen. We hebben geen mensen met een zorgachtergrond bij ons werken, het is niet wettelijk verplicht en het blijkt ook niet nodig. Wel worden onze werknemers zonder uitdaging uitgebreid gescreend: we kijken in hoeverre ze willen en kunnen werken met mensen die wat extra hulp nodig hebben.'

'We hebben inmiddels tien medewerkers, van wie vier "Sarahs". Velen van hen werken in het magazijn; ze etiketteren, pakken in en ruimen op. Repetitief werk, maar ik merk dat dat voor hen goed uitpakt. Sarah was de eerste jaren nog te jong om te werken, maar ik nam haar al overal mee naartoe. Ze haalt glazen op bierfestivals, is rijder als ik bier lever aan klanten, draait mee op proeverijen: ze heeft er echt plezier in. Daar ben ik dolblij om, want dat was mijn enige angst toen ik dit avontuur aanging: straks vindt Sarah het niks. Gelukkig ongegrond, de brouwerij is haar tweede thuis.' □

'Ik heb altijd affiniteit gehad met kinderen die anders zijn'